

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, професора **Ткач Марії Михайлівни**
на дисертацію

Пилип Олесі Ігорівни

**«Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного
мистецтва на інтегративних засадах»,**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

Аналіз поданого на рецензування дисертаційного дослідження Пилип Олесі Ігорівни дає підстави для формулювання висновків щодо актуальності теми дослідження, обґрунтованості теоретичних положень та висновків, достовірності отриманих результатів, наукової новизни та практичного значення роботи.

Актуальність обраної для дослідження проблеми зумовлюється низкою взаємопов'язаних та взаємозумовлених чинників. *По-перше*, стрімкий розвиток сучасного глобалізованого інформаційного суспільства кардинальним чином впливає на функціонування освітніх інституцій всіх рівнів, потребуючи їх модернізації та реформування з урахуванням викликів сьогодення (соціальних, економічних, епідеміологічних, воєнних тощо). *По-друге*, такі трансформації вносять свої корективи в зміст професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів, потребуючи узгодження її завдань, форм та методів з метою формування різнобічної та творчої особистості як педагога, так і музиканта-інструменталіста. *По-третьє*, зазначені зміни в освітньому процесі потребують подальшої модернізації змісту навчання бакалаврів-скрипалів, результатом якої повинен стати високий рівень їх інструментальної підготовки.

У зв'язку з цим, особливого значення набуває комплексна проблема фахової підготовки студентів-скрипалів освітнього рівня «бакалавр», що спрямована на оволодіння не тільки виконавською діяльністю, яка має творчий характер, а також й на особистісне зростання майбутнього фахівця в контексті глобальних тенденцій у вищій освіті, де акцент робиться на практичних навичках фахівця, – навичках «soft skills» із застосуванням інтегративного підходу в процесі навчання. Вкрай важливими інтеграційні процеси виявляються у педагогічному керівництві навчанням студентів з будь-якого виду музичної діяльності, особливо під час навчання гри на скрипці, яке потребує наскрізного методичного супроводу від початкового етапу і до досягнення високого рівня виконавської майстерності.

З огляду на зазначене, дисертаційну роботу Пилип Олесі Ігорівни вважаємо **актуальною** для розв'язання сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження є цілком виправданим, своєчасним та перспективним для майбутніх досліджень у сфері підготовки музикантів-інструменталістів.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів наукового пошуку Пилип Олесі Ігорівни підтверджується міцною теоретико-методологічною базою щодо вивчення досліджуваного феномена з філософських, психолого-педагогічних та мистецько-творчих позицій. Підтвердженням достовірності й результативності проведеного наукового пошуку слугує цілісне комплексне поєднання здобувачкою теоретичної, методичної та дослідно-експериментальної роботи з формування означеного феномена, логіка розгортання якого є продуманою та переконливою.

У змісті дисертації авторкою послідовно відображено процес розв'язання визначених завдань на основі об'єкта, предмета та мети дослідження. На різних етапах наукового пошуку дисертанткою був обраний комплекс відповідних дослідницьких методів. Серед них: *теоретичні методи* (аналіз наукових джерел, синтез, порівняння, абстрагування, систематизація, класифікація, узагальнення та ін.); група *емпіричних методів* (опитування, бесіди, анкетування, тестування, педагогічне спостереження, моделювання, педагогічний експеримент та ін.), а також *методи математичної статистики* для обробки й аналізу одержаних даних та їх порівняння із вихідними положеннями.

Цілісну методологічну рамку дослідження становлять визначені дисертанткою наукові *підходи*: акмеологічний, компетентнісний та інтегративний, які між собою є взаємопов'язаними, оскільки їх комплексне застосування лише підсилює дію один одного, що позитивно впливає на формування досліджуваного феномена. Базовим підходом виступає *інтегративний підхід*, який створює надійне методологічне підґрунтя для розробки методики інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

Дисертаційне дослідження Пилип Олесі Ігорівни без сумніву вирізняється **науковою новизною**, яка виявляється в тому, що в роботі: *вперше* визначено педагогічні умови, а також розроблено методику інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах; *уточнено* зміст і структуру інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів у закладах вищої музичної освіти; *розкрито* навчально-методичний потенціал інтеграції як засобу підвищення рівня інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів; *визначено* критерії та показники інструментальної підготовки скрипалів-студентів бакалаврату; *подальшого розвитку* та конкретизації набули теоретико-методичні підходи до удосконалення змісту та форм організації фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

До безумовних переваг теоретичної частини дисертаційного дослідження Пилип Олесі Ігорівни відносимо авторське потрактування ключового поняття «*інструментальна підготовка сучасних бакалаврів музичного мистецтва*», що розглядається дисертанткою як процес і результат оволодіння системою музично-теоретичних знань та практично-виконавських умінь, що виражається в здатності до художньо-обґрунтованої інтерпретації змісту музичного твору та уможливорює особистісне і професійне зростання виконавця. До структурних

компонентів окресленого поняття дисертантка відносить: *мотиваційно-вольовий* (відображає інтерес до інструментально-виконавської діяльності, готовність до подолання труднощів у процесі набуття професійних знань і вмінь); *інформаційно-технологічний* (передбачає комплекс музично-теоретичних та музично-історичних знань й виконавських умінь); *комунікативно-регулюючий* (зумовлює наявність комунікативних умінь, здатність до саморегуляції у виконавському процесі); *творчо-реалізуючий* (виявляє здатність до музично-пошукової діяльності, до самостійної власної інтерпретації).

Розглядаючи інструментальну підготовку майбутніх виконавців-скрипалів спеціальності 025 «Музичне мистецтво» першого бакалаврського рівня вищої освіти, дисертантка виокремлює такі важливі для дослідження навчальні дисципліни інтегративного характеру: «Історія виконавського мистецтва (скрипка)»; «Педагогіка і психологія»; «Методика викладання фахових дисциплін (скрипка)»; «Методика і практика роботи з ансамблем»; «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару»; «Музична педагогіка»; «Оркестровий клас»; «Вивчення оркестрових (ансамблевих) партій»; «Інструментовка»; «Педагогічна практика»; «Концертно-виконавська практика» та ін. Дисертанткою переконливо доведено, що саме взаємозв'язок змістовно-структурної характеристики інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів, а також змістове наповнення дисциплін навчальних планів підготовки бакалаврів створюють надійну основу для реалізації *інтегративного підходу* з урахуванням міжпредметних зв'язків у розробці сучасної методики інструментальної підготовки студентів бакалаврату, які обрали своєю кваліфікацією скрипкове виконавство.

Міждисциплінарний потенціал досліджуваного феномена скерував дисертантку до обґрунтування методичних засад, які охоплюють комплекс *педагогічних умов*, серед яких: формування в студентів адекватної самооцінки рівня власної інструментальної підготовки, спонукання до послідовного мотиваційного вдосконалення своєї навчальної діяльності; зміна смислових акцентів пізнавальної діяльності студентів від одержання інформації у готовому вигляді до активного самостійного пошуку знань; варіативність форм організації навчальної діяльності студентів; активне включення студентів до різних видів концертної діяльності задля розвитку їх виконавської надійності. Визначені авторкою педагогічні умови створили сприятливе навчальне середовище для розробки та впровадження в освітній процес методики інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах.

У процесі здійснення діагностувальної роботи дисертанткою було визначено основні чотири *критерії* інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів на інтегративних засадах та підібрано *показники* до них. Відповідно до обраних критеріїв дисертанткою було визначено рівні сформованості означеного феномена, а саме: *високий, середній та низький*, яким було надано якісні та кількісні характеристики.

Отримані результати констатувального експерименту скерували дисертантку до експериментальної перевірки розробленої поетапної методики формування досліджуваного феномена, яка включала *чотири етапи* педагогічної роботи: адаптаційно-спонукальний; когнітивно-тренінговий; практично-поглиблювальний та самостійно-продуктивний. На кожному з етапів запропонованої методики покроково вирішувалися навчальні завдання із застосуванням як традиційних, так і спеціальних методів, спрямованих на подальший розвиток інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів. З-поміж спеціальних методів варто виділити: «Скрипкові соло у світових шедеврах», «Бліц-проект», «Атрибутивний навігатор», психологічна та фізіологічна карта виконавця-скрипаля, «Раптова зміна партнера», рольова гра «Я-викладач», «Музичний редактор», «Концерт по колу» та ін.

Змістовно-структурна характеристика інструментальної підготовки, визначені педагогічні умови, розроблений критеріальний апарат дослідження, обґрунтовані методологічні підходи формування роботи та її етапів, стали підставою для розробки *організаційно-методичної моделі інструментальної підготовки* бакалаврів-скрипалів на інтегративних засадах, в якій за допомогою візуалізації (розділ III, параграф 3.2) та абстракції представлено взаємодію між усіма елементами навчального процесу означеної підготовки. Реалізація даної організаційно-методичної моделі, в якій графічно відображено усі складові процесу оволодіння студентами мистецтвом скрипкового виконавства, дозволила здійснити експериментальну перевірку методики інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів на інтегративних засадах.

Обробка отриманих результатів порівняльного аналізу дослідження уможливила виявлення позитивної динаміки в розподілі студентів за рівнями інструментальної підготовки. Особливо позитивні зміни спостерігаються за результатами анкетування, тестування, аналізу змісту педагогічної документації та методики «Мій виконавський ідеал», де значно зросла частка студентів на високому та середньому рівнях і суттєво зменшилася частка на низькому рівні, що підтверджено статистично значущими результатами критерію Хі-квадрат. Це засвідчує доцільність впровадження розробленої авторської методики в освітній процес факультетів мистецтв вищих закладів освіти.

Теоретичне та практичне значення проведеного дисертаційного дослідження полягає в тому, що викладені в ньому теоретико-методичні положення та практичні результати можуть скласти основу для укладання робочих навчальних програм та спецкурсів із дисциплін «Основний музичний інструмент (скрипка)», «Методика музичної освіти», «Методика навчання гри на скрипці», «Ансамбль», «Камерний ансамбль», «Оркестровий клас», на заняттях із виробничої практики та використовуватись у процесі написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

У цілому дисертаційна робота Пилип Олесі Ігорівни справляє позитивне враження, результати дослідження викладені чітко та послідовно, що свідчить про досягнення поставленої мети та успішне розв'язання висунутих завдань. Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 8 одноосібних публікаціях авторки, з них 3 – у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, 4 публікації – апробаційного характеру.

Дисертація Пилип Олесі Ігорівни на тему: «Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії музики
та естрадного мистецтва
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

